

Adders op het Hijkerfeld

Afgelopen jaar hebben we gedurende drie maanden veldwerk gedaan op het Hijkerfeld in Drenthe, ten behoeve van ons afstudeeronderzoek naar de populatiegrootte en conditie van de adders die daar leven. Helaas waren onze resultaten niet voldoende om aan dit onderzoek een duidelijke conclusie te verbinden. We hebben echter veel gezien en we delen graag onze ervaringen in het veld.

Het Hijkerfeld is één van de grotere heidevelden van Drenthe en is gelegen ten noorden van de plaats Hijken. Het gebied is circa 650 hectare groot en wordt beheerd door Het Drentse Landschap. Op het Hijkerfeld zijn verschillende terreintypen aan te treffen: zowel droge als natte heide, naald- en gemengd bos, stuifzand en verschillende vennetjes. In het gebied zijn Schotse hooglanders en een gescheperde kudde Schoonebeker heideschape aanwezig. In de periode van 1999 tot en met 2011 zijn er in totaal 4.152 individuele adders gevangen op het Hijkerfeld, wat laat zien dat het hier om een grote populatie adders gaat.

Gedurende het veldwerk hebben we in totaal 50 adders gevangen, waarvan 47 verschillende individuen. Hiervan waren er 26 vrouwtjes en 21 mannetjes. Van 3 jonge dieren konden we het geslacht niet met zekerheid vaststellen. Er was een mooie variatie in kleur tussen de dieren, één van de vrouwtjes was prachtig roodbruin. Een aantal keren hadden we een adder die interessant gedrag vertoonde. Eén van de adders die diep in een heidestruik lag verstopt, verraadde zichzelf door te blazen toen Tessa dichtbij kwam. Zo werd hij toch gevangen! Annemarie ving een adder terug, twee dagen nadat ze hem voor het eerst ving. Bij de eerste vangst zat hij tegen de vervelling aan, twee dagen later was hij vers verveld! De vervellingshuid is helaas niet gevonden. Naast de adder biedt het Hijkerfeld een thuis voor 12 verschillende soorten reptielen en amfibieën.

Foto-collages veldwerk op het Hijkerfeld in Drenthe. (Foto's: Tessa Mulder & Annemarie Loof)

Tijdens het veldwerk voor dit onderzoek in 2022 zijn in totaal 11 soorten waargenomen. Dit waren de ringslang, hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis, alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker, heikikker, groene kikker spec. en de gewone pad. De gladde slang hebben we helaas niet gezien, maar deze komt hier wel in kleine aantallen voor. Naast deze herpetofauna zagen we nog veel meer moois, met als hoogtepunten een reekalf, moeder nachtzwaluw met twee jongen en vele nachtpauwogen.

Ondanks dat we met ons onderzoek niet de gewenste onderzoeksvragen konden beantwoorden, zijn we ontzettend blij dat we deze afstudeerstage hebben gedaan en dat we voor de Werkgroep Adderonderzoek Nederland door mogen gaan met het onderzoek naar adders, om zo bij te dragen aan dit belangrijke populatieonderzoek!

Tessa Mulder & Annemarie Loof

Meld het!

Dwergmeerval gezien?

In Nederland zwemmen twee soorten dwergmeervallen rond, die een bedreiging kunnen vormen voor inheemse vissoorten en amfibieën. Momenteel doen we onderzoek om te achterhalen wat de actuele verspreiding van deze meervallen is, en of ze zich in onze wateren kunnen voortplanten. Daar kunnen we wel wat hulp bij gebruiken! Heb je deze soorten ergens gezien? Geef dan a.u.b. je waarneming (indien mogelijk met beeldmateriaal) door aan Ferdy: f.timmerman@ravn.nl

Zwarte dwergmeerval. (Foto: Jelger Herder)

Lintje voor John Toonen

Tijdens de lintjesregen op 26 april 2023 ontving John Toonen, woonachtig in Afferden, een lintje van burgemeester Pelzer van gemeente Bergen (L). Hij ontving deze onderscheiding voor zijn vele activiteiten als vrijwilliger. Vanuit RAVON kennen wij John omdat hij erg actief is met de knoflookpadmonitoring en sinds dit jaar ook deelnemer in de regio Maashegge. Zo was hij dit voorjaar op 15 april jl. ook aanwezig bij de excursie aldaar.

Via onze collega's bij de IVN Maas en Niers kregen wij nog wat aanvullende informatie toegezonden, geschreven door Frans Thonen. Zo is John vanaf 1989 actief als schrijver voor de MaNie en heeft hij meegewerkt aan projecten zoals het omvormen van de kelders van kasteelruïne Bleijenbeek tot vleermuizenonderkomen en het verbouwen en inrichten van IVN-gebouwen. Tevens heeft hij zich in 2009 mede ingezet voor de lancering van bomenroute Gennepse Heide en zich in 2018 beziggehouden met de inrichting van het Natuurbelevingspad. Verder is hij sinds 1996 mentor en docent voor de IVN-natuurgidsencursus, was van 1998 tot 2005 bestuurslid en is vanaf 1998 actief als coördinator landschapsbeheer en lid van de Werkgroep Reptielen en Amfibieën. In 2010 heeft hij aan de wieg gestaan van de jaarlijkse natuurnetwerkdagen voor middelbare scholieren, hier is hij organisatorisch nog steeds bij betrokken. Bovendien is John vanaf 2014 coördinator van de Vogelwerkgroep en de hieraan gerelateerde werkgroep uilen. Tot slot is hij vanaf 2011 als vrijwilliger betrokken bij het stikstofmeetnet van het RIVM en ondersteunt vanaf 2022 de boswachter ecologie bij het reptielenonderzoek.

Een lintje voor John Toonen, 26 april 2023. (Bron: Nieuwsbrief 04-2023 IVN Maas en Niers)

Reden genoeg om John ook in onze nieuwsbrief in het zonnetje te zetten. We zijn dankbaar voor zijn inzet als vrijwilliger voor de reptielen en amfibieën. John, ook namens RAVON gefeliciteerd met jouw welverdiende lintje!